

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika (www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

2186619_RegNr_A-2058-520/2023

<http://www.infolex.lt/tp/2186619>

Administracinė byla Nr. A-2058-520/2023
Teismo proceso Nr. 3-61-3-04889-2022-8
Procesinio sprendimo kategorija 8.1.3

(S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. rugpjūčio 23 d.

Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Drigoto (kolegijos pirmininkas), Ryčio Krasausko ir Dalios Višinskienės (pranešėja),

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal atsakovo Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2023 m. sausio 19 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjos V. S. skundą atsakovui Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėja V. S. (toliau – ir pareiškėja) kreipėsi į teismą su skundu, prašydama pripažinti atsakovo Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vilniaus pasienio rinktinės (toliau – ir atsakovas, VSAT) 2022 m. rugsėjo 19 d. sprendimą Nr. 22S128062 dėl atsisakymo leisti įvažiuoti į Lietuvos Respublikos teritoriją (toliau – ir Sprendimas) neteisėtu ir įpareigoti VSAT iš naujo svarstyti sprendimą, leidžiantį pareiškėjai atvykti į Lietuvos Respublikos teritoriją.

2. Pareiškėja nurodė, kad 2022 m. rugsėjo 19 d., 14:30 val. atvyko į Medininkų pasienio kontrolės punktą (toliau – ir PKP). 2022 m. rugsėjo 19 d. VSAT priėmė Sprendimą, kuriame nurodyta, kad

pareiškėja kelia grėsmę valstybės saugumui, viešajai tvarkai arba žmonių sveikatai, tačiau jai nebuvo paaiškinta, kokią konkrečią grėsmę ji kelia, ši aplinkybė nebuvo nurodyta ir Sprendime.

3. Pareiškėja paaiškino, kad turi galiojančią C kategorijos Šengeno vizą ir jos kelionės tikslas buvo į Vilnių palydėti vyro motiną (byloje įvardijama uošve) V. (V.) S., kuri yra (duomenys neskelbtini) pilietė, bėganti nuo karo į Lietuvą, Lietuvos Respublikoje priimtas sprendimas vyro motinai dėl leidimo laikinai gyventi. Vyro motinai yra reikalinga nuolatinė priežiūra, nes ji kenčia nuo (duomenys neskelbtini), atsiradusiais dėl senyvo amžiaus ir stipraus streso dėl karo, buvimo bombarduojamame (duomenys neskelbtini) mieste ir tolimesnio bėgimo nuo karo. Muitinėje buvo pateikti dokumentai, patvirtinantys pareiškėjos giminystės ryšius su vyro motina, jos statusą ir sveikatos būklę.

4. Pareiškėja pažymėjo, kad 2022 m. liepos–rugsėjo mėnesiais ji buvo Lietuvos Respublikos teritorijoje, jokių neteisėtų veiksmų neatliko, grėsmės nacionaliniam saugumui, viešajai tvarkai arba žmonių sveikatai nekelia ir negali kelti. Pareiškėjos įsitikinimu, 2022 m. rugsėjo 19 d. įvestas draudimas Rusijos Federacijos piliečiams įvažiuoti į Lietuvos Respubliką negali būti taikomas jos nurodytai situacijai, nes toks draudimo taikymas neatsižvelgia į humanitarinį aspektą, sukelia žalą šeiminiams santykiams ir pažeidžia vyro motinos interesus.

5. Pareiškėja pabrėžė, kad Sprendimas yra nepagrįstas, neteisėtas, pažeidžia Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnio nuostatas, garantuojančias teisę gerbti asmeninį ir šeiminių gyvenimą, taip pat Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – ir Įstatymas) nuostatas, todėl turi būti atšauktas.

6. Pareiškėja teigė, kad nėra duomenų, jog jos buvimas Lietuvoje keltų grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams ar kad ji neatitiktų nustatytų atvykimo sąlygų. Sprendime nėra jokių nurodymų, kaip konkrečiai pareiškėja gali kelti tokią grėsmę. Pareiškėja ne kartą lankėsi ir Europos Bendrijoje, ir Ukrainoje, tačiau tokių faktų nebuvo nustatyta, ji visada laikėsi priimančiosios šalies įstatymų.

7. Atsakovas VSAT atsiliepime į skundą prašė jį atmesti.

8. Atsakovas nurodė, kad 2022 m. rugsėjo 19 d. pareiškėja reisiniu autobusu atvyko į Medininkų PKP iš Baltarusijos Respublikos, nurodydama, jog atvyko kartu su vyro motina. Pareiškėja teigė, kad ji lydi savo vyro motiną į Migracijos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – ir Migracijos departamentas) atsiimti vyro motinai išduotą leidimą laikinai gyventi Lietuvoje. Nuodugnaus pasienio tikrinimo metu VSAT pareigūnai nustatė, kad pareiškėja laikoma keliančia grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams bei neatitinka atvykimo sąlygų, nustatytų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. rugsėjo 14 d. nutarime Nr. 937 „Dėl kriterijų, kuriuos atitinkantys Rusijos Federacijos piliečiai gali būti įleidžiami per Europos Sąjungos išorės sieną į Lietuvos Respublikos teritoriją nepaprastosios padėties metu, nustatymo“ (toliau – ir Nutarimas Nr. 937), todėl priėmė Sprendimą.

9. Atsakovas atkreipė dėmesį, kad Įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog VSAT pareigūnai pasienio kontrolės punkte atliekamo pasienio tikrinimo metu privalo nustatyti, ar užsienietis atitinka atvykimo į Lietuvos Respubliką nustatytas sąlygas ir ar nėra priešasčių, dėl kurių užsienietis turi būti neįleidžiamas į Lietuvos Respubliką. Pagal 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos

kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (toliau – ir Šengeno sienų kodeksas) nuostatas, trečiosios šalies piliečiui viena iš būtinųjų atvykimo į Šengeno erdvę sąlygų yra turėti galiojantį kelionės dokumentą ir galiojančią vizą, jei to reikalaujama pagal 2001 m. kovo 15 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 539/2001, nustatantį trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorines sienas, privalo turėti visas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams toks reikalavimas netaikomas, sąrašus (toliau – ir Reglamentas Nr. 539/2001).

10. Atsakovas pabrėžė, kad Reglamentas Nr. 539/2001 nustato, jog Rusijos Federacijos piliečiams yra taikomas vizų režimas, t. y. atvykstant į Šengeno erdvę, tuo pačiu ir Lietuvos Respubliką, Rusijos Federacijos piliečiams yra būtina pasienio kontrolei pateikti galiojančią Šengeno vizą, jos neturint galiojantį leidimą gyventi arba galiojančią ilgalaikę vizą.

11. Atsakovas vadovavosi 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009 nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (toliau – ir Vizų kodeksas) 30 straipsniu, taip pat atsakovas teigė, kad VSAT pareigūnai pasienio tikrinimo metu vadovaujasi 2019 m. spalio 11 d. Europos Bendrijos Komisijos rekomendacija, kuria nustatomas bendras „Praktinis sienos apsaugos pareigūnų vadovas“, skirtas valstybių narių kompetentingoms institucijoms naudoti vykdant asmenų kontrolę pasienyje, ir pakeičiama 2006 m. lapkričio 6 d. Komisijos rekomendacija C(2006) 5186 (toliau – ir Šengeno vadovas).

12. Atsakovas vadovavosi Šengeno vadovo 2 dalies „Patikrinimai kertant sieną“ I skirsnio „Patikrinimų kertant sieną procedūros“ 1.1 punktu, taip pat 3 dalies „Atvykstančių trečiųjų šalių piliečių patikrinimai“ 3.6 punktu, nurodė, jog Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. XIV-1413 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ (toliau – ir Nutarimas) visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje įvesta nepaprastoji padėtis. Atsakovas vadovavosi Nutarimo 2 straipsnio 2 dalimi ir 2 straipsnio 1 dalies 4 punktu.

13. Atsakovas paaiškino, kad, sprendžiant dėl užsieniečio gyvenimo (buvimo) Lietuvoje pavojaus valstybės saugumui galimybės, atliekamas iš esmės perspektyvinis (į ateitį nukreiptas) vertinimas. Vykstantys per valstybės sieną asmenys turi pareigą pateikti VSAT pareigūnams informaciją apie numatomo buvimo Šengeno erdvėje tikslus ir aplinkybes. Tokia pareiga numatyta ir Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje.

14. Atsakovas atkreipė dėmesį į tai, kad neįleisdami užsieniečių į Lietuvos Respubliką pareigūnai tokį sprendimą turi vykdyti nedelsiant, t. y. jie palydi užsieniečius iki valstybės, iš kurios šie atvyko, pasienio kontrolės punkto. Šiuo atveju pareiškėja ir vyro motina VSAT pareigūnų geranoriškumo dėka buvo įlaipintos į reisinį autobusą, kuris vyko iš Lietuvos Respublikos į Baltarusijos Respubliką, kad joms nereikėtų pačioms spręsti grįžimo klausimo. Tarnybiniuose pranešimuose VSAT pareigūnai pabrėžė, kad pareiškėja ir vyro motina jokių giminystės ryšių patvirtinančių dokumentų nepateikė (žodžiu deklaravo mamos ir dukros ryšį), nepateikė ir jokių vyro motinos sveikatos būklę patvirtinančių dokumentų. Pokalbio metu pareigūnei vyro motina vizualiai atrodė sveika, bendraujanti, vaikštanti savarankiškai bei adekvačiai mąstanti ir suprantanti, kur randasi ir kodėl su ja kartu vykstanti pareiškėja negali būti įleista į Lietuvą.

15. Atsakovas nurodė, kad VSAT prieinamomis priemonėmis nepavyko nustatyti tikrojo pareiškėjos ir vyro motinos giminystės ryšio, tačiau tai neturi lemiamos įtakos Sprendimo teisėtumui, bet leidžia abejoti, ar pareiškėja buvo pakankamai sąžininga ir pasienio tikrinimo metu pareigūnams deklaravo tikrąjį atvykimo tikslą.

16. Atsakovas pabrėžė, kad Nutarimo Nr. 937 (įsigaliojusio 2022 m. rugsėjo 19 d.) 1 punkte nustatyta, jog į Lietuvos Respublikos teritoriją per Europos Sąjungos išorės sieną siekiantiems patekti Rusijos Federacijos piliečiams netaikomas šio nutarimo 2 punkte nurodytas patikrinimas, jei jie atitinka bent vieną iš išvardytų kriterijų.

17. Atsakovas teigė, kad pareiškėja yra Rusijos Federacijos pilietė, gimusi 1971 metais, t. y. būdama (duomenys neskelbtini) amžiaus ir gyvendama atskirai nuo (duomenys neskelbtini) pilietės, neatitinka 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančioje Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB) (toliau – ir Direktyva) 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžtos „šeimos nario“ sąvokos, kitų Nutarimo kriterijų. Vadovaujantis Nutarimo 2 punktu, Rusijos Federacijos piliečiams, nenurodytiems šio Nutarimo 1 punkte, taikomas individualus papildomas išsamus patikrinimas dėl jų atvykimo keliamos grėsmės Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, viešajai tvarkai, viešajai politikai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams. Minėto individualus papildomo išsamaus patikrinimo metu pareigūnai priėmė Sprendimą, nurodydami, jog pareiškėja yra laikoma keliančia grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams. Susiklosčiusioje situacijoje pareigūnams kilo pagrįstų abejonų dėl pareiškėjos atvykimo tikslo ir deklaruojamo tokio atvykimo būtinumo.

18. Atsakovas pabrėžė, kad pareiškėjos skundo reikalavimas panaikinti Sprendimą ir įpareigoti VSAT iš naujo įvertinti Sprendimą, leidžiant jai atvykti, atmestinas, nes pareiškėjos teiginiai bei argumentai neatitinka faktinių duomenų bei prieštarauja imperatyviosioms paminėtų teisės aktų nuostatoms.

II.

19. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2023 m. birželio 13 d. sprendimu pareiškėjos V. S. skundą tenkino iš dalies, t. y. panaikino Sprendimą, o kitą skundo dalį atmetė.

20. Teismas, nagrinėdamas bylą, įvertino bylos faktines aplinkybes, apžvelgė Įstatymo nuostatas (1 str. 1 d., 8 str. 1 d., 2 d., 9 str. 2 d.), Šengeno sienų kodekso nuostatas (6 str. 1 d., 14 str. 1 d., 2 d.), Reglamento Nr. 539/2001 nuostatas (1 str. 1 d., I priedą), Nutarimo nuostatas (1 str. 1 d., 2 str. 2 d., 3 str. 5 p.), Nutarimo Nr. 937 nuostatas (1 p., 1.1 p., 1.1.1–1.1.4 p., 1.1.4.1–1.1.4.8 p.), nurodė, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas administracinėje byloje Nr. A-1498-822/2023 pagal pareiškėjos skundą atsakovui dėl Sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus 2023 m. balandžio 19 d. nutartimi (toliau – ir Nutartis) pareiškėjos apeliacinį skundą tenkino iš dalies, Vilniaus apygardos administracinio teismo 2023 m. sausio 19 d. sprendimą, kuriuo pareiškėjos skundas buvo atmestas, panaikinimo ir bylą perdavė tam pačiam teismui nagrinėti iš naujo. Nutartyje nurodyta, kad byloje nėra pateikta jokios informacijos, objektyviai patvirtinančios pareiškėjos keliamą grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams, t. y. įrodymų, kuriais remdamasis atsakovas priėmė Sprendimą, todėl nagrinėdamas bylą teismas turi išsireikalauti medžiagą, kuri buvo pagrindas spręsti dėl pareiškėjos keliamos grėsmės. Teismas, vykdydamas Nutartį, įpareigojo VSAT pateikti teismui visą medžiagą, kuri buvo pagrindas spręsti dėl pareiškėjos keliamos grėsmės, priimant Sprendimą.

21. Teismas nurodė, kad VSAT 2023 m. gegužės 8 d. pateikė teismui paaiškinimą, iš kurio matyti, kad VSAT nesutinka su Nutartyje pateiktu reglamentavimo aiškinimu, tačiau teisės normų aiškinimas ir taikymas priskirtas teismų kompetencijai. Teismas, vadovaudamasis teisiniu reguliavimu ir

remdamasis analogiško pobūdžio bylose suformuota Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, pažymėjo, kad iš nurodyto teisinio reglamentavimo, t. y. Įstatymo 9 straipsnio 2 dalies, Šengeno sienų kodekso 14 straipsnio 1 dalies nuostatų akivaizdu, kad trečiosios šalies piliečiui atsisakyti leisti atvykti galima tik motyvuotu sprendimu, kuriame nurodomos aiškios atsisakymo priežastys.

22. Teismas pažymėjo, kad iš Sprendimo visiškai neaišku, kuo remdamasis atsakovas priėjo prie išvados, kad pareiškėja laikoma kelianti grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams. Byloje be VSAT pareigūnų tarnybinių pranešimų, kuriuose išdėstytos pareiškėjos atvykimo į Lietuvos Respubliką aplinkybės, jokių kitų įrodymų, kuriais remdamasis atsakovas sprendė, kad pareiškėja kelia grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams, byloje nėra pateikta, tokių įrodymų atsakovas nepateikė ir po to, kai teismo rezoliucija buvo įpareigotas pateikti visą medžiagą, kuri buvo pagrindas spręsti dėl pareiškėjos keliamos grėsmės, priimant Sprendimą.

23. Teismas konstatavo, kad Sprendimas neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) 10 straipsnio 5 dalyje nustatytų reikalavimų, kadangi VSAT tinkamai ir visapusiškai neišnagrinėjo ir nenustatė visų teisiškai svarbių aplinkybių, t. y. nenustatė kokiais įrodymais remiantis pareiškėja kelia grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams. VSAT neatliko individualaus, objektyvaus ir nešališko aplinkybių, reikšmingų sprendimui priimti, nustatymo, todėl teismas sprendė, kad Sprendimas priimtas pažeidžiant pagrindines procedūras, turėjusias užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą, ir dėl to Sprendimą panaikino.

24. Teismas, įvertinęs tai, kad Sprendimas yra vienkartinio pobūdžio aktas, skirtas konkrečioms teisiniams padariniams atsirasti aiškiai išreikštu metu – kertant Lietuvos Respublikos sieną, skundo reikalavimą dėl įpareigojimo VSAT iš naujo svarstyti sprendimą, leidžiant pareiškėjai atvykti į Lietuvos Respublikos teritoriją, atmetė.

III.

25. Atsakovas VSAT apeliaciniame skunde prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2023 m. birželio 13 d. sprendimo dalį, kuria panaikintas Sprendimas, ir priimti naują sprendimą – skundą atmesti.

26. Atsakovas teigia, kad teismo sprendimo dalis dėl Sprendimo panaikinimo priimta išsamiai neišnagrinėjus bylos aplinkybių bei netinkamai pritaikius ginčo teisinius santykius reglamentuojančias materialiosios teisės normas.

27. Atsakovas, nurodydamas Sprendimo priėmimo faktines aplinkybes, pažymi, kad Sprendimas yra motyvuotas, jo turinys ir forma atitinka Šengeno sienų kodekso V priedo B dalyje nustatytą „Atsisakymo leisti atvykti kertant sieną“ standartinio blanko turinį ir formą, taip pat atitinka Šengeno sienų kodekso 14 straipsnio reikalavimus, Sprendimas surašytas ne tik lietuvių, bet ir pareiškėjai suprantama rusų kalba. Iš pareiškėjos skundo turinio matyti, kad Sprendimas ir jame nurodyta atsisakymo leisti atvykti kertant sieną priežastis pareiškėjai yra žinomi, o minėto atsisakymo leisti atvykti aplinkybių ar teisinio pagrindo nežinojimas nesutrukdė įstatymų nustatyta tvarka pareiškėjai efektyviai realizuoti teisę į galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybą. Atsakovo vertinimu, Sprendimas atitinka visus VAI 10 straipsnio 5 dalyje nustatytus reikalavimus.

28. Atsakovas nurodo, kad iš Nutarimo Nr. 937 teksto matyti, jog kriterijai sukonstruoti taip, kad būtų užtikrinta galimybė tam tikrai Rusijos Federacijos piliečių daliai atvykti, gyventi ar vykti tranzitu per Lietuvos Respublikos valstybės sieną, tam esant objektyvioms priežastims ir aplinkybėms, nurodytoms Nutarimo 1 punkte. Rusijos Federacijos piliečiai, atitinkantys išvardytus kriterijus (bent vieną iš jų), gali atvykti į Lietuvos Respubliką, netaikant jų individualaus papildomo išsamaus patikrinimo, nurodyto Nutarimo Nr. 937 2 punkte. Ką apima ar kokių būdu atliekamas individualus papildomas išsamus patikrinimas dėl atvykimo keliamos grėsmės Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, viešajai tvarkai, viešajai politikai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams, pačiame Nutarime nėra išaiškinta ar detalizuota.

29. Atsakovas akcentuoja, kad VSAT pareigūnai yra atsakingi ne tik už Lietuvos Respublikos valstybės sienų apsaugą, bet už visos Šengeno erdvės išorės sienų apsaugą, dėl ko priimdami sprendimus leisti atvykti trečiųjų šalių piliečiams, turi diskrecijos teisę vertinti, ar kyla abejonių dėl per valstybės sieną vykstančio asmens numatomo buvimo kitoje šalyje tikslo ir sąlygų tinkamo pagrindimo, pateiktos informacijos patikimumo, taip pat turi įsitikinti, ar nėra neteisėtos migracijos grėsmės, o taip pat neteisėto trečiųjų valstybių piliečių judėjimo Šengeno šalių teritorijoje. VSAT pareigūnai, prieš priimdami sprendimą atsisakyti leisti atvykti kertant sieną, vertina nustatytų aplinkybių visumą ir tik įvertinę visumą faktinių aplinkybių bei anksčiau minėtų teisės aktų nuostatas priima atitinkamą sprendimą.

30. Atsakovas, vadovaudamasis Nutarimo 2 straipsnio 2 dalimi, pabrėžia, kad aiškiai nurodyta riboti Rusijos Federacijos piliečių vykimą per Europos Sąjungos išorės sieną. VSAT pavesta užtikrinti, kad per Europos Sąjungos išorės sieną į Lietuvos Respublikos teritoriją būtų įleidžiami tik Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus kriterijus atitinkantys Rusijos Federacijos piliečiai. Remiantis lingvistiniu teisės aiškinimo metodu, Nutarimo tekste nurodytas žodis „tik“ turi imperatyvią prasmę, t. y. tik kriterijų atitikimo atveju užsieniečiai (Rusijos Federacijos piliečiai) bus įleidžiami į Lietuvos Respublikos teritoriją. Nutarime Nr. 937 nėra vienareikšmiškai įtvirtinta, jog kriterijų neatitikimo atveju minėtiems asmenims nebus leista atvykti, tik nurodyta, jog kriterijų neatitinkantiems asmenims bus taikomas individualus papildomas išsamus patikrinimas dėl jų atvykimo keliamos grėsmės.

31. Atsakovas pažymi, kad pareiškėjai pagrįstai nebuvo leista atvykti į Lietuvos Respublikos teritoriją. Vadovaujantis Šengeno sienų kodekso ir Šengeno vadovo nuostatomis, pareigūnai atliko išsamų antros linijos patikrinimą. Teisės aktai, reglamentuojantys atvykstančių asmenų patikrinimo procedūrą, dar individualiesnio papildomo išsamesnio patikrinimo nenumato. Visi galimi atlikti patikrinimo veiksmai ir pasienio pareigūnų teisės tokio patikrinimo meniu yra detalios aprašyti Šengeno sienų kodekse ir Šengeno vadove. Su pareiškėja pareigūnai tiesiogiai bendravo jai suprantama rusų kalba. Kartu su pareiškėja vykusiai (duomenys neskelbtini) pilietei nebuvo kliūčių atvykti, tačiau pastaroji savo noru grįžo į Baltarusijos Respubliką, iš kurios atvyko kartu su pareiškėja.

32. Atsakovas nurodo, kad pareiškėja yra Rusijos Federacijos pilietė, vyresnė nei 21 metų amžiaus ir gyvena atskirai nuo (duomenys neskelbtini) pilietės, todėl ji neatitinka Direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžtos „šeimos nario“ sąvokos, taip pat neatitinka kitų Nutarimo Nr. 937 kriterijų, todėl pagrįstai buvo priimtas Sprendimas.

33. Atsakovas, pasisakydamas dėl precedentų taikymo, nurodo, kad esami precedentai, kuomet Šengeno sienų kodekso sąlygas atitinkantys, tačiau Nutarimo kriterijų neatitinkantys asmenys nėra laikomi keliančiais grėsmę, kelia pavojų tiek Lietuvos Respublikos, tiek ir visos Europos Sąjungos saugumui, viešajai tvarkai, jeigu nebus paisoma Nutarimo nuostatų ir pastarasis bus aiškinamas siaurinaimai, neatsižvelgiant į priėmimo aplinkybes ir tikrąją jį priėmusio subjekto valią.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

34. Bylos esminis dalykas – atsakovo VSAT 2022 m. rugsėjo 19 d. sprendimo Nr. 22S128062, kuriuo atsisakyta leisti įvažiuoti iš Baltarusijos Respublikos į Lietuvos Respublikos teritoriją 2022 m. rugsėjo 19 d. pareiškėjai Rusijos Federacijos pilietei V. S., pagrindumas ir teisėtumas. Pareiškėja skunde taip pat buvo suformulavusi reikalavimą įpareigoti atsakovą iš naujo svarstyti sprendimą, leidžiantį jai (pareiškėjai) atvykti į Lietuvos Respublikos teritoriją.

35. Byloje nustatyta, kad Sprendimas priimtas, nustačius, jog pareiškėja laikoma kelianti grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams. Pastabose nurodyta, kad ji neatitinka atvykimo sąlygų į Lietuvos Respubliką pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. rugsėjo 14 d. nutarimą Nr. 937 „Dėl kriterijų, kuriuos atitinkantys Rusijos Federacijos piliečiai gali būti įleidžiami per Europos Sąjungos išorės sieną į Lietuvos Respublikos teritoriją nepaprastosios padėties metu, nustatymo“; vyksta su mama (duomenys neskelbtini) piliete V. (V.) S., kuriai pagamintas leidimas gyventi Lietuvoje (pažymėtina, kad pagal pareiškėjos šioje byloje nurodytus duomenis V. (V.) S. yra pareiškėjos vyro motina). Sprendime taip pat nurodyta, kad pareiškėjai 2018 m. lapkričio 26 d. išduota Šengeno viza (rūšis C), galiojanti nuo 2019 m. sausio 2 d. iki 2023 m. kovo 26 d. Sprendimas pateiktas Šengeno sienų kodekso V priedo B dalyje nustatytame „Atsisakymo leisti atvykti kertant sieną“ standartiniame blanke.

36. Pirmosios instancijos teismas panaikino Sprendimą, nustatęs, kad iš Sprendimo turinio iš esmės nėra neaišku, kuo remdamasi VSAT padarė išvadą, jog pareiškėja laikoma kelianti grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams, o tai, kad VSAT pareigūnai laikėsi Šengeno sienų kodekse nustatytos tvarkos, t. y. Sprendimą priėmė užpildydami standartinį blanką, atitinkantį Šengeno sienų kodekso V priedo B dalyje nustatytą „Atsisakymo leisti atvykti kertant sieną“ standartinio blanko turinį ir formą, nurodė atsisakymo įleisti į Lietuvos Respubliką priežastis atitinkamai nukreipdami papildomai į nacionalinės teisės normas, nėra pakankamas pagrindas pripažinti, kad Sprendimas atitinka VAĮ keliamus reikalavimus. Pirmosios instancijos teismas savo poziciją grindė šioje byloje Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. balandžio 19 d. (administracinė byla Nr. A-1498-822/2023) pateiktais šiais bylai aktualių teisės normų išaiškinimais ir nurodymais, kad pirmosios instancijos teismas turi iš VSAT išsireikalauti medžiagą, kuri buvo pagrindas spręsti dėl pareiškėjos keliamos grėsmės, nes byloje nėra pateikta jokios informacijos, objektyviai patvirtinančios pareiškėjos keliamą grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams, t. y. įrodymų, kuriais remdamasi VSAT priėmė Sprendimą.

37. Pažymėtina, kad pirmosios instancijos teismas įpareigojo VSAT pateikti teismui visą medžiagą, kuri buvo pagrindas spręsti dėl pareiškėjos keliamos grėsmės, priimant Sprendimą. VSAT 2023 m. gegužės 8 d. pateiktame paaiškinime nurodė, jog Sprendimas priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. gruodžio 13 d. nutarimo Nr. XIV-1657 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ 2 straipsnio 2 dalimi, Nutarimo Nr. 937 1 punktu bei Vidaus reikalų ministerijos oficialia pozicija, išdėstyta 2022 m. rugsėjo 14 d. teikime Nr. 1D-4776. VSAT teigimu, į Lietuvos Respublikos

teritoriją gali būti įleidžiami tik Nutarimo Nr. 937 1 punkte nustatytus kriterijus atitinkantys Rusijos Federacijos piliečiai, o ne visi Rusijos Federacijos piliečiai. Tokios pat pozicijos atsakovas laikosi ir apeliaciniame skunde, prašydamas panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria panaikintas Sprendimas, ir atmesti pareiškėjos skundo reikalavimą dėl Sprendimo panaikinimo.

38. Teisėjų kolegija, nagrinėdama apeliacinio skundo argumentus ir tikrindama pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 140 str. 1 d.), pirmiausia pažymi, kad pirmosios instancijos teismas bylą išnagrinėjo ir priėmė sprendimą po to, kai jau šioje byloje apeliacinės instancijos teismas panaikino 2023 m. sausio 19 d. priimtą pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo netenkintas pareiškėjos skundas dėl Sprendimo panaikinimo, ir bylą perdavė nagrinėti iš naujo tam pačiam pirmosios instancijos teismui (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. balandžio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1498-822/2023).

39. ABTĮ 148 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad kai apeliacinės instancijos teismas panaikina pirmosios instancijos teismo sprendimą visą ar iš dalies ir perduoda bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, apeliacinės instancijos teismo nutartyje išdėstyti teisės išaiškinimai yra privalomi pirmosios instancijos teismui.

40. Taigi šiuo atveju pirmosios instancijos teismui buvo privalomi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. balandžio 19 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-1498-822/2023 nurodyti teisės išaiškinimai, suformuluoti išnagrinėjus proceso šalių argumentus, įvertinus byloje jų pateiktus įrodymus ir nustačius teisiškai reikšmingas šios bylos faktines aplinkybes.

41. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartyje, įvertinus Įstatymo 8 straipsnio 1 ir 2 dalių, 9 straipsnio 2 dalies, Šengeno sienų kodekso 14 straipsnio 1 dalies nuostatas, taip pat atsakovo nurodomų teisės aktų normas, kuriomis jis vadovavosi priimdamas Sprendimą ir pažymėjo, kad pareiškėja yra laikoma asmeniu, keliančiu grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams, nustatyta, jog iš teisinio reglamentavimo akivaizdu, kad atsisakyti leisti atvykti galima tik motyvuotu sprendimu, kuriame nurodomos aiškios atsisakymo priežastys, o šiuo atveju iš VSAT Sprendimo visiškai neaišku, ku remdamasi VSAT priėjo prie išvados, kad pareiškėja laikoma kelianti grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams, kad nėra pateikti įrodymai, kuriais remiantis nustatyta, jog pareiškėja kelia grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams. Nutartyje taip pat išaiškinta, kad sprendžiant dėl užsieniečio gyvenimo (buvimo) Lietuvoje pavojaus valstybės saugumui galimybės, atliekamas iš esmės perspektyvinis (į ateitį nukreiptas) vertinimas, o tai lemia, kad tam tikras situacijos prognozavimas šiuo atveju yra neišvengiamas, tačiau šis procesas negali būti grindžiamas vien tik spėjimais ir įtarimais, o turi būti paremtas nustatytais faktais, ypač anksčiau atliktais asmens veiksmais, jų pobūdžiu. Būtent jų pagrindu ir galima daryti išvadą, ar egzistuoja pakankamai reali ir akivaizdi grėsmės valstybės saugumui galimybė.

42. Bylą nagrinėjant iš naujo, atsakovui buvo sudaryta galimybė pateikti įrodymus, kurie pagrįstų jo nustatytą aplinkybę, kad pareiškėja 2022 m. rugsėjo 19 d. turėjo būti laikoma asmeniu, keliančiu grėsmę vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams, tačiau atsakovas jokių įrodymų nepateikė.

43. Pagal Reglamento Nr. 539/2001 1 straipsnio 1 dalį ir I priedą Rusijos Federacijos piliečiams yra taikomas vizų režimas, t. y. atvykstant į Šengeno erdvę, tuo pačiu ir į Lietuvos Respubliką, Rusijos

Federacijos piliečiams yra būtina pasienio kontrolei pateikti galiojančią Šengeno vizą, jos neturint galiojančią leidimą gyventi arba galiojančią ilgalaikę vizą. Be vizos turėjimo reikalavimo, į Šengeno erdvę atvykstantis asmuo turi atitikti ir kitas atvykimo sąlygas numatytas Šengeno sienų kodekse. Šengeno sienų kodekso 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad trečiosios šalies piliečiui, kuris neatitinka visų 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų atvykimo sąlygų ir nepriklauso 6 straipsnio 5 dalyje nurodytoms asmenų kategorijoms, neleidžiama atvykti į valstybių narių teritorijas. Pagal to paties straipsnio 2 dalį, atsisakyti leisti atvykti galima tik motyvuotu sprendimu, kuriame nurodomos aiškios atsisakymo priežastys. Sprendimą priima pagal nacionalinę teisę įgaliota institucija. Jis įsigalioja nedelsiant. Motyvuotas sprendimas, kuriame nurodomos tikslios atsisakymo priežastys, pateikiamas Šengeno sienų kodekso V priedo B dalyje nustatytame standartiniame blanke, kurį užpildo institucija, pagal nacionalinę teisę įgaliota priimti sprendimą atsisakyti leisti atvykti. Užpildytas standartinis blankas perduodamas atitinkamam trečiosios šalies piliečiui, kuris tame blanke patvirtina sprendimo neleisti atvykti gavimo faktą.

44. Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad 2022 m. vasario 24 d. pradėta atvira Rusijos Federacijos karinė agresija prieš Ukrainą, 2022 m. kovo 10 d. Nutarimu visoje Lietuvos Respublikoje įvedė nepaprastąją padėtį bei sugriežtino vizų išdavimo užsieniečiams režimą, t. y. sustabdė Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos piliečių prašymų išduoti vizas priėmimą ir sprendimų dėl šių prašymų priėmimą Lietuvos Respublikos vizų tarnybose užsienyje, išskyrus atvejus, kai dėl vizų išdavimo tarpininkauja Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija. 2022 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. XIV-1413 nepaprastoji padėtis nuo 2022 m. rugsėjo 16 d. įvesta visame pasienio ruože prie Lietuvos Respublikos valstybės sienos su Baltarusijos Respublika, pasienio ruože prie Lietuvos Respublikos valstybės sienos su Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi ir pasienio kontrolės punktuose, esančiuose ne pasienio ruožo teritorijoje, o šio nutarimo 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, vadovaujantis Nepaprastosios padėties įstatymo 23 straipsnio 2 dalimi, riboti Rusijos Federacijos piliečių vykimą per Europos Sąjungos išorės sieną, o VSAT užtikrina, kad per Europos Sąjungos išorės sieną į Lietuvos Respublikos teritoriją būtų įleidžiami tik Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus kriterijus atitinkantys Rusijos Federacijos piliečiai.

45. Nutarimo Nr. 937 1 punkte įtvirtinti kriterijai, kuriuos atitinkantys Rusijos Federacijos piliečiai gali būti įleidžiami per Europos Sąjungos išorės sieną į Lietuvos Respublikos teritoriją nepaprastosios padėties metu, jei jie: 1.1. tenkina Šengeno sienų kodekse nustatytas atvykimo sąlygas, ir atitinka bent vieną šių sąlygų: 1.1.1. turi vienos iš Šengeno valstybių, Europos Sąjungos valstybių narių, Europos ekonominės erdvės valstybių ar Šveicarijos Konfederacijos išduotą leidimą gyventi; 1.1.2. turi vienos iš visų Šengeno acquis taikančių Šengeno valstybių išduotą ilgalaikę nacionalinę vizą; 1.1.3. naudojami supaprastintu asmenų tranzitu iš Rusijos Federacijos teritorijos į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį ir atgal ir turi išduotą Supaprastinto tranzito dokumentą arba Supaprastinto tranzito geležinkeliu dokumentą; 1.1.4. turi pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 810/2009, nustatantį Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) su visais pakeitimais išduotą vizą ir: 1.1.4.1. yra Lietuvos Respublikos piliečių šeimos nariai (sutuoktiniai, asmenys, su kuriuo sudaryta registruotos partnerystės sutartis, tėvai (įtėviai), seneliai, vaikai (įvaikiai), anūkai, taip pat išlaikytiniai), globėjai; 1.1.4.2. yra Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominės erdvės valstybės ar Šveicarijos Konfederacijos piliečio šeimos nariai (kaip jie apibrėžiami 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB); 1.1.4.3. yra ekipažų ir įgulų nariai, dirbantys tarptautinius krovinių ir keleivių vežimus vykdančiose įmonėse ar vykdančios tarptautinius krovinių ir keleivių vežimus į Europos Sąjungos valstybes nares ar iš jų ar tranzitu per Lietuvos Respubliką, taip pat jūrininkai ir jūrų prekybos laivų įgulos nariai, vykstantys į

savo darbo vietą laive arba grįžtantys iš jos; 1.1.4.4. atvyksta į Lietuvos Respubliką dėl humanitarinių priežasčių ir tokių asmenų šeimos nariai (kaip jie apibrėžiami Direktyvoje 2004/38/EB); 1.1.4.5. naudojami imunitetais ir privilegijomis pagal 1961 m. Vienos konvenciją dėl diplomatinių santykių arba 1963 m. Vienos konvenciją dėl konsulinių santykių ir yra Rusijos Federacijos diplomatinių atstovybių ir konsulinių įstaigų personalo darbuotojai, akredituoti Europos Sąjungos valstybėje narėje arba paskirti į Europos Sąjungos valstybę narę, ir jų šeimos nariai (kaip jie apibrėžiami Direktyvoje 2004/38/EB); 1.1.4.6. yra Rusijos Federacijos diplomatiniai kurjeriai ar ad hoc kurjeriai, pateikę oficialų dokumentą, patvirtinantį jų statusą ir diplomatinio pašto siuntos gabenimą; 1.1.4.7. yra kiti, negu nurodyti šio nutarimo 1.1.4.5. papunktyje, Rusijos Federacijos diplomatinių atstovybių ir konsulinių įstaigų personalo darbuotojai, vykstantys tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją oficialioms pareigoms vykdyti, taip pat tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją vykstantys asmenys trumpalaikiam buvimui dėl techninės pagalbos teikimo Europos Sąjungos valstybėje narėje akredituotoje Rusijos Federacijos diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje, ir jų šeimos nariai (kaip jie apibrėžiami Direktyvoje 2004/38/EB); 1.1.4.8. vyksta vienkartinę kelionę Rusijos Federacijos suformuotu keleiviniu traukiniu, vykstančiu iš Rusijos Federacijos teritorijos į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją ar atgal.

46. Nutarimo 2 punkte nurodyta, kad Rusijos Federacijos piliečiams, nenurodytiems šio nutarimo 1 punkte, taikomas individualus papildomas išsamus patikrinimas dėl jų atvykimo keliamos grėsmės Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, viešajai tvarkai, viešajai politikai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams.

47. Taigi šiuo atveju sprendžiant pareiškėjos, kuri neatitinka Nutarimo Nr. 937 1 punkte nurodytų kriterijų, 2022 m. rugsėjo 19 d. atvykimo į Lietuvos Respubliką klausimą turėjo būti atliktas papildomas išsamus patikrinimas dėl jos keliamos grėsmės Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, viešajai tvarkai, viešajai politikai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams.

48. Atsakovo byloje išsakyti argumentai leidžia daryti išvadą, jog Sprendimas grindžiamas aplinkybe apie pareiškėjos keliamą tokio pobūdžio grėsmę, neatlikus individualaus papildomo išsamaus patikrinimo dėl jos atvykimo keliamos grėsmės Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, viešajai tvarkai, viešajai politikai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams, ir konstatuoti, kad be jokio faktinio ir teisinio pagrindo Sprendime nustatyta, jog pareiškėja kelia minėto pobūdžio grėsmę. Vien aplinkybė, kad pareiškėja yra Rusijos Federacijos pilietė, ir jos vykimo dieną į Lietuvos Respubliką pateikti paaiškinimai, dėl kurių ji su savo vyro motina (duomenys neskelbtini) piliete vyksta į Lietuvos Respubliką, nesudaro pagrindo konstatuoti, kad ji kėlė grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, viešajai tvarkai, viešajai politikai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams.

49. Teisėjų kolegija, apibendrindama tai, kas išdėstyta, sutikdama su pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvais ir jų nekartodama (žr., pvz., Europos Žmogaus Teisių Teismo 1997 m. gruodžio 19 d. sprendimą byloje Helle prieš Suomiją, pareiškimo Nr. 20772/92; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. liepos 1 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. [A-3707-575/2016](#); kt.), konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas išsamiai ištyrė visas bylos aplinkybes, tinkamai įvertino byloje esančius įrodymus, teisingai taikė materialiosios teisės ir proceso teisės normas ir priėmė motyvuotą, pagrįstą ir teisėtą sprendimą, kurį naikinti apeliaciniame skunde nurodytais motyvais nėra jokio pagrindo. Dėl to pirmosios instancijos teismo sprendimas paliekamas nepakeistas, o apeliacinis skundas atmetamas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Atsakovo Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos apeliacinį skundą atmesti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2023 m. birželio 13 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Artūras Drigotas
Rytis Krasauskas
Dalia Višinskienė